

Gerard de Boer

MOLUKSE KNIL-SOLDATEN

Hoe de Molukkers in 1951 door de Nederlandse regering zijn bedrogen.

30 SEPTEMBER 2015 | GERARD DE BOER

Bij de soevereiniteitsoverdracht aan Indonesië op 27 december 1949 bestond het KNIL uit 65.000 man waarvan 26.000 man – waaronder honderden Molukkers – zijn overgegaan naar de Indonesische strijdkrachten. Anderen kozen voor demobilisatie. Vlak voor de opheffing van het KNIL op 26 juli 1950 waren de op Java gestationeerde Molukse KNIL-militairen, die gekozen hadden voor demobilisatie, opgenomen in de Nederlandse Koninklijke Landmacht. Door deze ‘tijdelijke KL-status’ bleven de Molukse militairen onder politieke verantwoordelijkheid van Nederland en onderworpen aan de Nederlandse krijgstucht.

Op 20 januari 1951 werd aan de Molukse militairen (destijds nog ‘Ambonese militairen’ genoemd) – die niet op Java wensten te demobiliseren – **toegezegd** dat ze naar de **Zuid-Molukken** konden worden teruggebracht, zoals bij Militair Besluit van het Koninkrijk der Nederlanden uit 1835 al was vastgelegd.

(Klikken om te vergroten.)

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan de hoge commissaris te Djakarta (Lamping) d.d. 20 januari 1951.

De Nederlandse Regering heeft inmiddels de betrokken ex-KNIL-militairen doen aanzeggen om een keuze te doen tussen demobilisatie ter plaatse waar zij zich bevinden, dan wel afvoer naar de Zuid-Molukken. Zij koestert de hoop, dat thans op korte termijn verdere voortzetting van de repatriëring mogelijk zal zijn.

(<https://gerard1945.files.wordpress.com/2015/09/0111.jpg>)

Echter, op 12 februari 1951 is de Nederlandse regering om politieke redenen hierop teruggekomen en kregen de Molukse ex-KNIL-militairen een **dienstbevel** om **tijdelijk** naar Nederland te worden overgebracht.

Notulen van de vergadering van de Ministerraad d.d. 12 februari 1951.

De Raad besluit na enige verdere discussie bij stemming, dat aan de Ambonese militairen een dienstbevel zal worden gegeven naar Nederland te gaan.

(<https://gerard1945.files.wordpress.com/2015/09/0211.jpg>)

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan de minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Peters) d.d. 21 april 1951.

Om elf uur ontving ik in tegenwoordigheid van Schürmann en Van Schelle alsmede van Graf als tolk Tomaso, Siwalette en Mailuhuw. Ik deed hun volgende antwoorden voorlezen en schriftelijk ter hand stellen:

‘De Nederlandse Regering heeft uitdrukkelijk verklaard, dat voor tijdelijke afvoer naar Nederland slechts in aanmerking komen Ambonese ex KNIL-militairen en hun gezinnen.

(<https://gerard1945.files.wordpress.com/2015/09/038.jpg>)

Inscheping op dienstbevel.

Wees niet bang. Bij aankomst in Nederland zal de regering jullie goed behandelen, want daar krijgen jullie allemaal een groot stuk grond waarop jullie kokos- en sagopalmen kunnen planten

Dit werd de Molukse KNIL-soldaten namelijk vlak voor hun gedwongen vertrek naar Nederland in 1951 door veel van hun Nederlandse officieren wijsgemaakt. Diverse bronnen hebben dit tegenover mij bevestigd tijdens mijn onderzoek voor dit artikel. Dat waren zowel Nederlandse oud-officieren als Molukse ex-KNIL'ers, waaronder sergeant-KNIL P. Betaubun die mij begin jaren '80 als eerste hierop attent maakte (Gerard).

(<https://gerard1945.files.wordpress.com/2015/09/044.jpg>)

Hieronder het **dienstbevel** d.d 24 februari 1951 voor de ongehuwde Molukse ex-KNIL-militairen van het Sub.Bat. 'Ambon' te Djakarta om zich in te schepen op het ms. Roma. Ook gehuwde Molukse ex-KNIL-militairen van andere afdelingen kregen een soortgelijk dienstbevel.

KONINKLIJKE LANDMAGT
 ONTWIKKELINGSKOMMANDO IN INDONESIË
 COMMANDO NEDERLANDSE RAYONS IN INDONESIË

No: A C - 3 8 8.

Bijlagen : gene.

DJAKARTA, 24 Februari 1951.

1. Alle ongenuwde militairen in den zin van mijn instructie No. AC-379 dd. 20 Februari 1951, ingedeeld bij het Sub. Bat. AMBON te DJAKARTA, die zich nog niet vrijwillig hebben uitgesproken voor opzending naar NEDERLAND of afvloeiing NIER TE LANDE, gelast ik hierbij zich aanstonds gereed te maken voor opzending naar NEDERLAND en zich in te schepen aan boord van de "ROMA", welk schip onstreeks 2 Maart 1951 van DJAKARTA naar NEDERLAND zal vertrekken.
2. Van hen, die aan dit dienstbevel geen gevolg geven, wordt het dienstverband als beëindigd beschouwd. Zij worden aanstonds uit het Leger ontslagen.
3. Dit bevel dient op drie achtereenvolgende appels te worden voorgelazen en vervolgens op meerdere duidelijk zichtbare plaatsen ter publicatie opgehangen.

DE COMMANDANT NEDERLANDSE
 RAYONS IN INDONESIË,

A. van SANTEN.
 Kolonel.

A a n t:

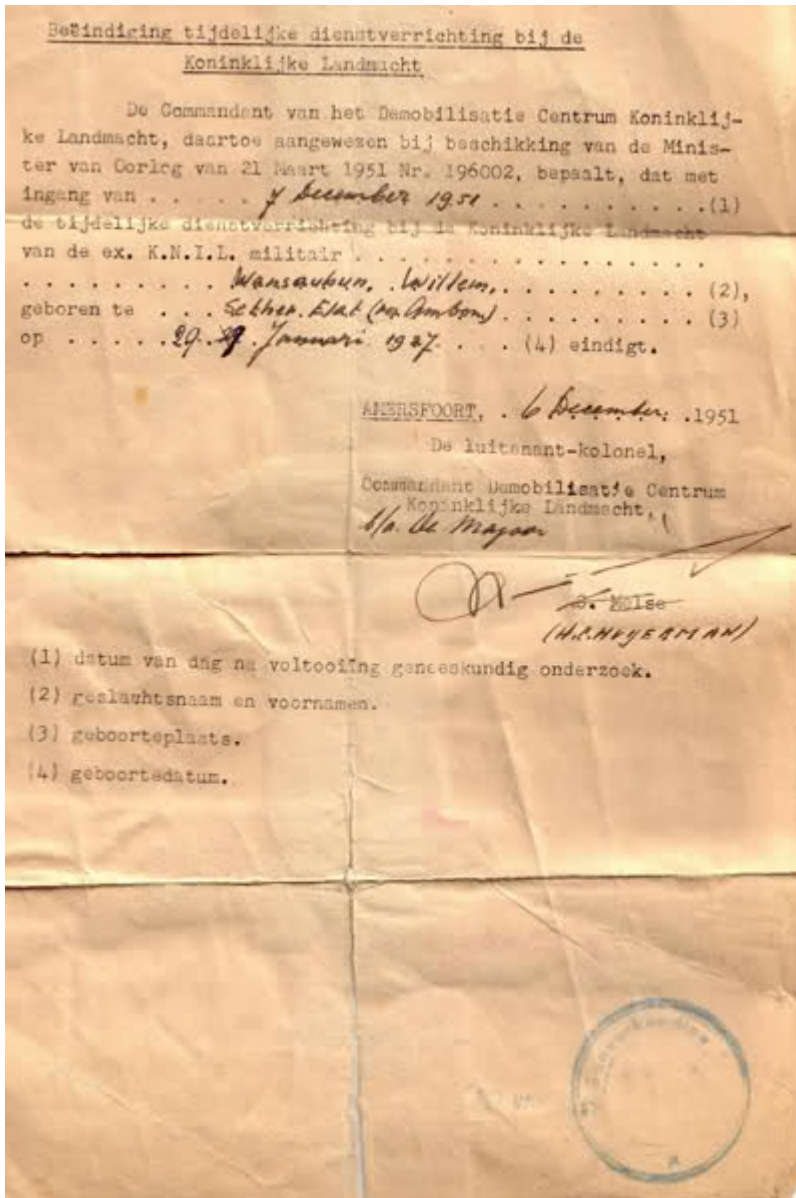
Nederlandse Rayonscommandant DJAKARTA.

I n f o:

D. C. N. V.

(<https://gerard1945.files.wordpress.com/2015/09/053.jpg>)

Tussen maart en juli 1951 kwamen circa 12.500 Molukse ex-KNIL-militairen met hun gezinnen in Nederland aan. De Molukkers werden eerst naar Amersfoort gebracht alwaar ze een woonplaats kregen toegewezen, waaronder de voormalige concentratiekampen Westerbork en Vugt. Ook kregen de mannen te horen dat ze ontslagen waren uit het leger. Wel hadden de Molukse militairen altijd geweten dat de status van militair bij de Koninklijke Landmacht hen slechts tijdelijk was toegekend, maar het was ze in Indonesië ook toegezegd dat ze pas op de plaats van hun keuze zouden worden gedomobiliseerd. En die plaats van keuze was in elk geval niet Nederland.

(<https://gerard1945.files.wordpress.com/2015/09/062.jpg>)

Opmerking:

Het toenmalige kabinet-Drees had al op 19 februari 1951 besloten de Molukkers in Nederland te ontslaan. Dat betekende een afwijking van de bestaande regels. Tevens was besloten dit ontslag geheim te houden totdat de eerste Molukse KNIL-militairen in Nederland waren gearriveerd.

Notulen van de Ministerraad d.d. 19 februari 1951:

De Minister-President begrijpt, dat de Ambonese militairen tijdens de reis hun militaire status moeten behouden. Zodra zij in Nederland zijn zou spreker hen principieel niet anders willen behandelen dan de gerepatrieerden, zodat zij niet een semi-militaire status zullen moeten behouden.

(<https://gerard1945.files.wordpress.com/2015/09/071.jpg>)

Achtergelaten kinderen

Bij een aantal transporten naar Nederland is het voorgekomen dat Molukse KNIL-militairen niet meer dan drie kinderen per gezin mochten meenemen. In een interview met het veteranenblad Checkpoint vertelt de Molukse mevrouw Wanda Kuway-Pical over de diepe wonden die zijn geslagen bij de evacuatie van de Molukse KNIL-militairen naar Nederland:

De ouders mochten per gezin niet meer dan drie kinderen meenemen naar Nederland. Ze hebben met de hier geboren kinderen nooit gesproken over de kinderen die zij in Indonesië moesten achterlaten. Daar bestond een soort taboe op. Ze hebben denk ik nooit over die kinderen gesproken, omdat ze het verdriet daarover wilde verdringen. Ze wilden die periode waarschijnlijk afsluiten, omdat het denken aan die kinderen een niet te dragen confrontatie met het verleden voor hen betekende. Mijn ouders verkeerden in de gelukkige omstandigheid dat zij hun kinderen allemaal konden meenemen. Ze hadden er niet meer dan drie. Ik moest nog komen. Maar ik ken gezinnen van bijvoorbeeld zes kinderen, die er drie bij hun ouders hebben moesten achterlaten. Die namen berustend de rol van vader en moeder over. Eén vader besloot zijn drie zonen mee te nemen en zijn drie dochters achter te laten. Die volwassen geworden dochters zijn tenslotte hier op vakantie geweest en vroegen natuurlijk waarom zij waren achtergelaten. Dat vroegen ze eerst aan hun hier opgegroeide broers en hun vrouwen en daarna aan hun moeder. Die begon te huilen. Ze kon er geen antwoord op geven. Het moet hartverscheurend voor haar zijn geweest om drie bloedeigen kinderen achter te moeten laten.

(Bron: Veteranenblad Checkpoint, januari-februari 2003, p.15.)

Januari-februari 2003

Molukse veteranen in Nederland

- Molukkers blijven zich bedrogen voelen
- Interview met Wanda Kuway-Pical, dochter van oud-KNIL militair

(<https://gerard1945.files.wordpress.com/2015/09/081.jpg>)

Ook in de Molukse de familie van Saartje Letsoin (68) werd er, net als in andere Molukse gezinnen, nauwelijks over gepraat. De broers en zussen die niet mee waren gekomen naar Nederland. Pas heel recent begreep ze dat haar gezin wellicht is verscheurd op last van de overheid. Hieronder de Radio-uitzending van 3 mei 2018 met onder andere het relaas van Saartje.

Mijn ervaring met twee achtergebleven kinderen in Indonesië:

In 1955 ben ik van Bogor naar Bandung verhuisd en raakte daar bevriend met een Molukse jongen, genaamd Oety. Of dat zijn werkelijke naam was weet ik niet, maar hij werd in ieder geval zo genoemd. Oety kwam uit een groot gezin en toen zijn vader in 1951 op dienstbevel naar Nederland moest gaan, gingen de drie jongste kinderen mee. Oety en zijn zusje werden ondergebracht bij een tante, want hun ouders gingen toch maar voor een half jaar naar Nederland om daarna met het gehele gezin terug te keren naar Saparua, waar de ouders oorspronkelijk vandaan kwamen. Dat was ze beloofd door de Nederlandse regering, zo heeft Oety mij toen al talloze malen verteld. Maar in 1955 woonde Oety en zijn zusje dus nog steeds bij hun tante in Bandung. In februari 1956 moesten wij door de al slechtere politieke situatie zelf naar Nederland vertrekken en heb ik dus afscheid moeten nemen van Oety. Vaak moet ik nog aan hem en zijn zusje terugdenken. Wat zou er van ze terecht gekomen zijn? – Gerard de Boer.

Notulen van de ministerraad d. d. 25 januari 1954:

De Minister-President merkt op, dat bij gezinshereniging in Nederland het 'volgende stadium', geen rol meer speelt. Spreker acht het wenselijk in de bestaande situatie een beslissing over deze kwestie nog even aan te houden.

(<https://gerard1945.files.wordpress.com/2015/09/09.jpg>)

Er heeft dus nooit gezinshereniging plaatsgevonden.

Gerard

6 Tips Voor Verliefdheid

Ben je echt verliefd? Ontdek deze 6 tips die je kansen vergroten.

versiercursus.com

OPENEN

[Report this ad](#)

6 Tips Voor Verliefdheid

Ben je echt verliefd? Ontdek deze 6 tips die je kansen vergroten.

versiercursus.com

OPENEN

[Report this ad](#)

◀ [ACHTERGELATEN MOLUKSE KINDEREN](#) ◀ [KNIL](#) ◀ [MOLUKKERS](#)